PADOMES IETEIKUMS

(2017. gada 11. jūlijs)

par Zviedrijas 2017. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Zviedrijas 2017. gada konverģences programmu

(2017/C 261/26)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ([1]) un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ([2]), un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Komisija 2016. gada 16. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, iezīmējot 2017. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada sākumu. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes apstiprināja 2017. gada 9. un 10. marta Eiropadome. Komisija 2016. gada 16. novembrī, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Zviedrija bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.

(2) 2017. gada ziņojums par Zviedriju tika publicēts 2017. gada 22. februārī. Tajā tika izvērtēti Zviedrijas panākumi attiecībā uz to, kā tiek īstenots Padomes 2016. gada 12. jūlijā pieņemtais konkrētai valstij adresētais ieteikums, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados pieņemtajiem konkrētai valstij adresētajiem ieteikumiem, un Zviedrijas progress virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļināts pārskats, kurš veikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu un kura rezultāti arī tika publicēti 2017. gada 22. februārī. Komisijas veiktā analīze ļāva secināt, ka Zviedrijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Jo īpaši pastāvīgs mājokļu cenu pieaugums no jau tā pārāk augstu novērtēta līmeņa apvienojumā ar mājsaimniecību parāda pastāvīgu pieaugumu rada haotiskas korekcijas risku. Lai gan bankas šķiet pietiekami kapitalizētas, haotiskas korekcijas varētu skart arī finanšu sektoru, jo bankas aizvien vairāk iesaistās mājsaimniecību hipotēku nozarē. Šāda situācija varētu skart arī kaimiņvalstis, jo Zviedrijas banku grupām ir sistēmiska nozīme Ziemeļvalstu un Baltijas valstu reģionā. Zviedrijas iestādes ir labi informētas par pieaugošajiem riskiem, un pēdējos gados ir veikti pasākumi, lai iegrožotu hipotekāro parādu pieaugumu un veicinātu mājokļu būvniecību. Tomēr līdz šim īstenotie politikas pasākumi nav bijuši pietiekami, lai novērstu ekonomikas pārkaršanu mājokļu nozarē. Kopumā politikas nepilnības saglabājas ar mājokļiem saistīto nodokļu jomā, makroprudenciālajā satvarā, trūkumu novēršanā saistībā ar jaunu mājokļu piedāvājumu un šķēršļiem efektīvai esošo mājokļu izmantošanai.

([1]) OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
([2]) OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

(3) Zviedrija 2017. gada 28. aprīlī iesniedza savu 2017. gada valsts reformu programmu un 2017. gada konverģences programmu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās tika izvērtētas vienlaikus.

(4) Attiecīgie konkrētai valstij adresētie ieteikumi ir iekļauti Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondi) 2014.–2020. gadam plānošanā. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 ([1]) 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Komisija ir sniegusi papildu norādes par to, kā tā izmantotu minēto noteikumu norādēs par to pasākumu piemērošanu, kuri saista ESI fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību.

(5) Zviedrija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā. Valdība savā 2017. gada konverģences programmā plāno 2017. gadā panākt pārpalikumu 0,3 % apmērā no IKP un arī turpmāk visā programmas periodā izpildīt vidēja termiņa budžeta mērķi, proti, panākt strukturālo deficītu 1 % apmērā no IKP. Saskaņā ar 2017. gada konverģences programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies līdz 39,5 % 2017. gadā un turpinās samazināties līdz 31,4 % 2020. gadā. Stabila ekonomikas izaugsme un stabilas publiskās finanses ir noteiktas par galvenajiem virzītājspēkiem vispārējās valdības parāda attiecības pret IKP samazināšanai. Minēto budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir ticams. Pamatojoties uz Komisijas 2017. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka strukturālā bilance uzrādīs pārpalikumu 0,4 % apmērā no IKP 2017. gadā un pārpalikumu 0,8 % no IKP 2018. gadā, pārsniedzot vidēja termiņa budžeta mērķi. Pamatojoties uz 2017. gada konverģences programmas izvērtējumu un ņemot vērā Komisijas 2017. gada pavasara prognozi, Padome uzskata, ka Zviedrija 2017. un 2018. gadā ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.

(6) Mājsaimniecību parāds turpināja palielināties no jau tā augsta līmeņa. Mājsaimniecību parāds pieauga par 7,1 % 2016. gadā, tuvojoties 86 % no IKP un aptuveni 180 % no izmantojamiem ienākumiem, ko galvenokārt veicināja lielāki hipotekārie aizņēmumi saistībā ar pastāvīgu mājokļu cenu pieaugumu. Parāda līmeņu sadalījums ir kļuvis arvien nevienmērīgāks, un ir palielinājusies nesen hipotekāro aizdevumu saņēmušo mājsaimniecību daļa (16,4 % 2016. gadā); tās aizņēmušās līdz pat 600 % no saviem izmantojamajiem ienākumiem. Valdība ir veikusi dažus būtiskus makroprudenciālās uzraudzības pasākumus, tostarp 2016. gadā ieviešot jaunu hipotekāro aizdevumu amortizācijas prasību, bet vēl nav skaidrs, vai tiem būs pietiekama ietekme vidējā termiņā. Valdība 2017. gada februārī sāka likumdošanas procesu, lai palielinātu makroprudenciālās uzraudzības iestādes juridiskās pilnvaras nolūkā nodrošināt, ka nākotnē iestāde var laikus ieviest potenciālus makroprudenciālos pasākumus un izmantot plašāku instrumentu klāstu. Paredzēts, ka leģislatīvie grozījumi stāsies spēkā līdz 2018. gada februārim. Fiskālo stimulu pielāgošana, piemēram, pakāpeniski ierobežojot nodokļu atskaitījumu no hipotekārajiem procentu maksājumiem vai palielinot regulārus īpašuma nodokļus, palīdzētu novērst mājsaimniecību parāda pieaugumu, bet valdība nav panākusi nekādu progresu šajā jautājumā.

(7) Zviedrija ir piedzīvojusi strauju un pastāvīgu mājokļu cenu pieaugumu kopš 1990. gadu vidus. Mājokļu cenas turpināja strauji un pastāvīgi pieaugt, jo īpaši galvenajās pilsētu teritorijās. Galvenie virzītājspēki ir izdevīgi nodokļu režīmi, ko piemēro mājokļu iegādei un hipotekārajam parādam, atbalstoši kreditēšanas nosacījumi apvienojumā ar salīdzinoši zemām hipotekāro aizdevumu amortizācijas likmēm un esošo mājokļu piedāvājuma trūkumu. Šis trūkums ir saistīts ar strukturālām nepilnībām mājokļu tirgū. Mājokļu būvniecība turpināja pieaugt, bet tā joprojām ievērojami atpaliek no jaunām būvniecības vajadzībām. Valdības 22 punktu plānā attiecībā uz mājokļu tirgu ir noteikti daži mājokļu trūkuma pamatā esoši faktori, tostarp pasākumi, ar ko palielina būvniecībai pieejamās zemes apjomu, samazina būvniecības izmaksas un saīsina plānošanas procesa laiku. Tomēr dažām citām strukturālām nepilnībām, tostarp vājai konkurencei būvniecības nozarē, nav pievērsta pienācīga uzmanība. Mājokļu trūkumu vēl vairāk saasina šķēršļi, kas kavē esošo mājokļu efektīvu izmantošanu. Zviedrijas stingri regulētais īres tirgus rada atkarību un "piederīgo/nepiederīgo" sekas, taču nav veikti būtiski politikas pasākumi, lai ieviestu lielāku elastību īres maksas noteikšanā. Īpašnieku apdzīvotu mājokļu tirgū salīdzinoši lieli kapitāla pieauguma nodokļi samazina mājokļu īpašnieku mobilitāti. Tika ieviesta pagaidu reforma attiecībā uz kapitāla pieauguma nodokļu atlikšanas

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

noteikumiem par nekustamā īpašuma darījumu, bet tai, iespējams, būs ierobežota ietekme. Pieejamu un cenu ziņā pieņemamu mājokļu trūkums var ierobežot arī darba tirgus mobilitāti un migrantu efektīvu integrāciju darba tirgū un veicināt paaudžu nevienlīdzību.

(8) 2016. gadā Zviedrijā bija viens no augstākajiem nodarbinātības rādītājiem Savienībā (81,2 %) un viens no zemākajiem ilgstoša bezdarba līmeņiem. Tomēr joprojām pastāv problēmas, piemēram, saistībā ar mazkvalificētu cilvēku un trešo valstu migrantu integrēšanu darba tirgū un ārpus ES dzimušo sieviešu nodarbinātības ievērojamās atšķirības samazināšanu. Zviedrija ir īstenojusi ievērojamus centienus patvēruma meklētāju uzņemšanā un bēgļu un citu imigrantu integrācijā. Šķiet, ir iespējami turpmāki uzlabojumi, jo 2016. gadā tikai viena trešdaļa ievadprogrammas dalībnieku bija nodarbināti vai izglītojās 90 dienas pēc programmas pabeigšanas, un joprojām trūkst visaptverošas pieejas un pārvaldības attiecībā uz kvalifikāciju atbilstošu atzīšanu.

(9) Saskaņā ar ESAO Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (*PISA*) 2015. gada pētījumu pamatprasmju līmenis 15 gadu vecuma grupā ir uzlabojies pēc gadiem ilgas rezultātu pasliktināšanās. Tomēr to skolēnu daļa, kuriem ir sliktas sekmes, joprojām ir ap vidējo Savienības rādītāju, un ir palielinājušās rezultātu atšķirības saistībā ar skolēnu sociālekonomiskajiem apstākļiem. Pasākumi, ko valdība sāka īstenot, lai uzlabotu skolēnu sekmes un vienlīdzību, ir ciešāk jāuzrauga – kopā ar iniciatīvām, kuru mērķis ir skolu sistēmā integrēt nesen ieradušos migrantu skolēnus.

(10) 2017. gada Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi Zviedrijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2017. gada ziņojumā par valsti. Tā ir arī izvērtējusi 2017. gada konverģences programmu un 2017. gada valsts reformu programmu, kā arī pasākumus, kas veikti saistībā ar iepriekšējos gados Zviedrijai adresētiem ieteikumiem. Izvērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Zviedrijā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.

(11) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi 2017. gada konverģences programmu un uzskata ([1]), ka ir sagaidāms, ka Zviedrija ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.

(12) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi 2017. gada valsts reformu programmu un 2017. gada konverģences programmu. Tās ieteikumi, kas sniegti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu, ir atspoguļoti 1. ieteikumā turpmāk,

AR ŠO IESAKA Zviedrijai 2017. un 2018. gadā rīkoties šādi.

1. Novērst riskus, kas saistīti ar mājsaimniecību parādu, jo īpaši pakāpeniski samazinot nodokļu atskaitījumu no hipotekārajiem procentu maksājumiem vai palielinot regulārus īpašuma nodokļus, tajā pašā laikā ierobežojot aizdevumus ar pārmērīgu parāda attiecības pret ienākumiem līmeni. Veicināt investīcijas mājokļos un uzlabot mājokļu tirgus efektivitāti, tostarp ieviešot lielāku elastīgumu īres cenu noteikšanā un pārskatot kapitāla pieauguma nodokļa sistēmu.

Briselē, 2017. gada 11. jūlijā

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

T. TÕNISTE

([1]) Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.